

तमेव शरणं वनेत्यथ तमेव चार्यं परंपरया इति स्मृतिं विदुः कान्द्विः पुरुषं अर्थे तदुपलब्धये विविधधर्मे जातं वदन् विदुः सत्यतया धितः परविरक्ततावापये ज्ञेयं वस्तु श्रुत्वा तज्ज्ञानसाधने धर्मे राश्रुः सहो मोचरतो धर्म-
क्षीमे न सा मो जायापती अभिमादधीयातामिति धर्मफली साहित्यं शास्त्रं दृश्यमानमाक्षिपति यदिदमिति पाणिग्रहणात्सा साहित्याभावात्सहो भावितिरास्यं आरुप्येतेति भावः ॥१॥ धर्मविशेषेण साहित्यमपेक्ष्यते न सर्व-
त्रेत्याशंक्य धर्मविकल्पयति आर्य इति ऋषिभिर्मन्त्रैः प्रकाशितः श्रोतस्मार्तक्रियारूप आर्यः केवलं वेदविहितत्वाद् प्राजापत्यः प्रजापतिना संतानकर्मणा प्रथितः नापुत्रस्य लोकोस्तीति श्रुतत्वाद् करणे निषेध-
र्ज्ञानाद् आसरः असंयुतमन्तेतैः सस्तेषामयमासरः केवलमिंद्रियप्रीतिदर्शनाद्वा साहित्यमुक्तमित्यर्थः ॥२॥ आद्यमाक्षिप्य संदेहमाहार्येन संदेह इति अत्र दोषं स्पष्टयति इदं वेदसाहित्यं वेदपत्योर्दृश्यते परहो
केतयोः साहित्यं कचुन क्वापीत्यर्थः ॥३॥ एतदेवोपपादयति पूर्वमिति सार्धेन सत्यपि कर्मणि साहित्येदं पत्योः स्वस्वमीसना भेदकृतो धर्मभेदो दुर्वीरदस्यार्थप्रमाणं निर्युक्तिः कमित्यर्थः ॥४॥ ५॥ प्रजार्थं सा

युधिष्ठिर उवाच यदिदं सहधर्मंति प्रोच्यते भरतर्षभ ॥ पाणिग्रहणाकाले तु स्त्रीणामेतत्कथं स्मृतं ॥१॥ आर्य एष भवेद्धर्मः प्राजापत्योऽथ वासरः ॥ यदेतत्सह-
धर्मंति पूर्वमुक्तं महर्षिभिः ॥२॥ संदेहः समहानेष विरुद्ध इति मे मतिः ॥ इहयः सहधर्मो वै प्रेसायं विहितः कचु ॥३॥ स्वर्गो मृतानां भवति सहधर्मः पि-
तामह ॥ पूर्वमेकस्तस्मिन्नेकैकस्तिष्ठते वद ॥४॥ नानाधर्मफलोपेतानानाकर्मनिवासिताः ॥ नानानिरयनिष्ठांता मानुषा बहवो यदा ॥५॥ अनृताः
स्त्रिय इत्येवं सूत्रकरो व्यवस्यति ॥ यदानृताः स्त्रियस्ता तसहधर्मः कुतः स्मृतः ॥६॥ अनृताः स्त्रिय इत्येवं वेदेष्वपि हि पठ्यते ॥ धर्मो यं पूर्विका संज्ञा उप-
चारः क्रियाविधिः ॥७॥ गच्छरं प्रतिभात्येतन्मम चिंतयतो निशं ॥ निःसंदेहमिदं सर्वं पितामह यथा श्रुति ॥८॥ यदेतद्यादृशं चेत्तद्यथा चैतन्न वर्तितं ॥
निखिलेन महाप्राज्ञ भवानेतद्ब्रवीतु मे ॥९॥ श्रीष्म उवाच अत्राप्युदाहरंतीममिति हासं पुरातनं ॥ अष्टावक्रस्य संवादं दिश्यासह भारत ॥१०॥

हित्यमिति द्वितीयं पक्षं दूषयति अनृताः स्त्रिय इति सूत्रकारो धर्मप्रवक्ताऽनृतं साहसं माया मूर्खत्वमति लोभनेति स्त्रीधर्मा नाह एवं च प्रजार्थं साहित्यमप्यनुपपन्नं कुंडगोलकादीनामप्युत्पत्तिदर्शनात्
पूर्विका पूर्ववती गोणी धर्मसंज्ञादां पत्यविधौ यथाभिक्षकाणामयं धर्मो धूलिः परगृहादिति वृद्धेर्धर्मपि धर्मप्रदप्रयोग इत्यर्थः तत्र च पाणिग्रहणोर्देवदविहितत्वमपि ज्ञेयनादिवस्य रुषे-
स्तत्तत्सहधर्मत्वमित्याह उपचारः क्रियाविधिरिति ॥७॥ गच्छरं गहनं दुर्बोधमित्यर्थः ॥८॥ ९॥ कामुकयोः रागतः प्राप्तो मिथुनी भाव इति न तत्र विधिरित्याख्यायिका मुखेनाह अत्रेत्यादिना अयं भावः यथाद-
र्शपूर्णमासात् पूर्वप्रसक्तमप्यं प्रणयनमाश्रित्य गोदोहनेन पशुकामस्य प्रणयेदित्यादि विधयः प्रवर्तन्ते एवं रागप्रयुक्तं दारसंग्रहमाश्रित्य धर्मप्रजाविधयः प्रवर्तन्ते नीरागस्य तु न दारसंग्रहो विधीयते न
तरांतदुत्तरकौलीना धर्मप्रजादिविधय इति दिश्यादिगभिमानि देवतया ॥१०॥